

SPED4400 V 2019

Hjemmeeksamen SPED4400, våren 2019

Begge oppgavene, oppgave 1 og oppgave 2, skal besvares.

Omfang: oppgave 1: 2000-3000 ord inkludert bruk av tabell, omfang oppgave 2: 1500-2000 ord inkludert bruk av tabell for IOP.

Oppgave 1 (Språk og lesing)

a) Case

Frøya blir snart 5 år og går i Solveien barnehage. Frøya er den yngste av tre barn og foreldrene har stusset over at Frøya i mindre grad enn sine søsken viser interesse for å bli lest for eller å lytte til lydbøker. Språket hennes er enkelt og ikke like rikt som sine søsken. Hun har alltid hatt god artikulasjon og har ingen språklydvansker. Moren sier også at Frøya har vansker med å fortelle hva som har skjedd og hva hun har gjort i barnehagen. Foreldrene har tatt dette opp med barnehagen.

Pedagogisk leder i barnehagen sier Frøya har venner i barnehagen og trives, men de kan også se at hun i rollelek ofte kan få enkle roller som hund eller baby. Barnehagen har sagt at barn utvikler seg ulikt og at språket til Frøya «sikkert blir bedre» etter hvert. Dessuten er Frøya glad i å synge og er flink til å rime. Frøya blir derfor ikke tilmeldt PP-tjenesten for utredning.

Dersom Frøya hadde blitt henvist til PP-tjenesten:

1. *Hva ville du som PP-rådgiver tenke var viktig å utrede med tanke på Frøya sitt språk. Begrunn*
2. *Hva ville du tenke er viktige tiltak for å forebygge senere læringsutfordringer og eller kognitive ferdigheter på skolen? Begrunn*

b) Case fortsetter

Frøya går nå i 3. klasse på barneskolen. Hun ble henvist til PP-tjenesten av sin lærer og foreldre pga lave skoleprestasjoner i samfunnsfag og motvilje mot å delta i klassens lese- og skriveaktiviteter. Moren har også lagt merke til at hun unndrar seg å gjøre lekser når det innbefatter at hun må lese tekst og svare på spørsmål.

I følge utredningen til PP-rådgiveren, har Frøya en *spesifikk vanske med leseforståelse og skriftlig uttrykksevne* (bare ved tekst komposisjon).

Utredningen av leseferdigheter viser at hennes leseferdigheter (nøyaktighet og flyt) er *gjennomsnittlig* for hennes alder, målt med deltester fra LOGOS.

Resultater i forhold til ferdigheter innen fonologisk bevissthet viser at Frøyas evne til å identifisere og manipulere fonologiske strukturer på ordnivå er *gjennomsnittlig* for alderen. I tillegg er resultatene på Hurtig benevnelse av kjente gjenstander /RAN (Rapid Automated Naming) og Tallhukommelse/Digits også *gjennomsnittlig* i forhold til alderen.

Tester viser at hennes leseforståelse er *klart under gjennomsnittet*, sett i forhold til jevnaldrende. Det kan virke som om hennes resultater kan forklares med bakgrunn i *veldig svake* muntlige språkferdigheter målt med deltesten Ordforståelse på WISC-V, svake resultater på testen for morfologisk bevissthet, svake ferdigheter ved utredning av lytteforståelse, og resultater i *gjennomsnittet nedre del* på TROG-2 (kartlegger grammatisk forståelse). Imidlertid er kapasitet for arbeidsminne *gjennomsnittlig*, med bakgrunn i resultatene på deltesten Tallhukommelse/Digit Span.

Utredningen viser at hennes staveferdigheter er *gjennomsnittlig* i forhold til alderen. Imidlertid viser en uformell kartlegging av skriftlig tekstproduksjon at hun strever med dette.

Kartleggingsverktøy	Resultater		
	Prosentiler	Beskrivelse	Kommentarer
Leseflyt (LOGOS)	70	Gjennomsnittlig	
Avkoding (LOGOS)	68	Gjennomsnittlig	
Fonologisk bevissthet (LOGOS)	66	Gjennomsnittlig	
Hurtig benevnelse av kjente gjenstander (LOGOS)	75	Gjennomsnittlig	
Tallhukommelse (WISC-V)	47	Gjennomsnittlig	
Staving (LOGOS)	30	Gjennomsnittlig	
Leseforståelse (Norwegian learning Centre test)	8	Klart under Gjennomsnittet	
Skriftlig tekstproduksjon (uformell kartlegging)	n/a	Historien hennes var fattig på ord og teksten bar preg av enkel struktur og besto av bare 4 setninger.	Frøya ble bedt om å skrive en tekst om en familie som skulle på familietur. Hun hadde også tilgang til bilder som illustrerte turens opplevelser.

Lytteforståelse (uformell kartlegging)	n/a	Hun hadde store vansker og svarte bare på 2 av 6 spørsmål.	En kort 3. klasse nivå fortelling ble fortalt til Frøya. Hun skulle muntlig gjenfortelle innholdet i historien.
Ordforståelse (WISC-V)	6	Klart under gjennomsnittet	
Morfologisk bevissthet (ikke- standardisert test)	n/a	Lav prestasjon, under halvparten av oppgaven ble besvart korrekt.	Test av bøyning av morfemer og produksjon av avledningsmorfemer med støtte av bilder.
Grammatikalske ferdigheter (TROG-2)	12	Gjennomsnittet nedre del	

1. *Basert på informasjon fra Frøyas PP-rapport, identifiser og beskriv hennes kognitive, lingvistiske og akademiske styrker og svakheter og sett dette inn i en individuell opplæringsplan (Individualized Education Program.)*
2. *Basert på styrker og svakheter som du har identifisert, skal du utvikle/beskrive en årsplan for å jobbe med vanskene hver for seg. Hvert delmål skal oppgis og være målbare på slutten av skoleåret.*
3. *For alle overordnede målene, beskriv de korresponderende delmålene det skal fokuseres på for å kunne oppnå det overordnede målet. Alle delmål skal vise hvordan de skal evalueres samt forventet tidsbruk.*
4. *Beskriv den evidensbaserte metoden/strategiene og eller intervensjonsprogrammet som spesialpedagogen anbefales å bruke for å gjennomføre korttids målene for å kunne oppnå det langsiktige målet.*

Kriteria for besvarelsen (a og b): 2000-3000 ord inkludert bruk av tabell.

Oppgave 2 (Matematikk og psykososiale)

Tom går i tredjeklasse. Læreren hans har vært bekymret for Toms matematikkutvikling i høstsemesteret. Tom har i det siste fått dårlige resultater på matematikkprøver og viser liten interesse for å delta i matematikkundervisningen. Han prøver å unngå å jobbe med matteoppgaver og gjør sjelden matematikkleksene.

I starten av vårsemesteret, i januar, screenet læreren klassens aritmetikkferdigheter ved hjelp av Regnefaktaprøven. Toms resultater falt under den 15. prosentilene både i addisjon og subtraksjon innenfor tallområdet 10-20. I tillegg utførte spesialpedagogen en test for å kartlegge regnestrategier. Resultatene viste at Tom ikke mestret retrievalstrategier, men i hovedsak brukte strategier basert på telling og bruk av fingre.

Basert på resultatene fra Regnefaktaprøven, og det at Tom i hovedsak bruker langsomme og umodne regnestrategier vil det bli organisert undervisning i liten gruppe for Tom og tre jevnaldrende som også viste svake aritmetiske ferdigheter.

- 1. Planlegg en intervensjon for opplæring i grunnleggende aritmetiske ferdigheter som skal gjennomføres av spesialpedagog i liten gruppe. Ta også hensyn til Toms nåværende situasjon når det gjelder motivasjon for matematikklæring. Spesifiser hovedmål og innhold i tillegg til varighet og materialer og/eller metoder som brukes i intervensjonen. Begrunn dine valg.*
- 2. I følge rammeverket for Response to Intervention (RTI), hvordan skal effekten av intervensjonen for Toms læring vurderes?*

Kriteria for besvarelsen: 1500-2000 ord inkludert bruk av tabell for IOP.

Skoleeksamen SPED4400 Høst 2018

Det er tilsammen 30 spørsmål fordelt på: Del 1: Lesing (12 spørsmål), Del 2: Matematikk (8 spørsmål), Del 3 Språk (6 spørsmål), Del 4 Psykososiale (4 spørsmål).

Eksamensoppgavene vil bli presentert på norsk, men også på engelsk fordelen lesing og matematikk.

Det estimeres (og anbefales) følgende tidsbruk av de ulike delene: 90 minutter hver for lesing og matematikk, 40 minutter for språk og 20 minutter for psykososiale. Svarene skal være korte og presise. Alle delene må være godkjent for å få bestått på eksamen.

Oppgave 1.1

Lesing. (30-100 ord pr svar)

1.1). Hva er likheten mellom det å lære å snakke (muntlig språk) og det å lære å lese? Hva er ulikt? Nevn så mange likheter og ulikheter som mulig.

1.1). What is common between learning to speak (oral language) and learning to read? What is different? List as many commonalities and differences as possible.

Oppgave 1.2

Lesing. (30-100 ord pr svar)

1.2). Beskriv enkeltordslesing med utgangspunkt i kognitiv informasjonsprosesserings teori, det vil si, hvilke prosesser tenker man er involvert i det å lese et enkelt ord? Du kan svare abstrakt eller med referanse til en spesifikk «computational model of reading».

1.2). Describe single word reading from a cognitive information processing point of view, that is, what kinds of processes are thought to be involved in reading a single word? You can answer in the abstract or with reference to a specific computational model.

Oppgave 1.3

Lesing. (30-100 ord pr svar)

1.3). Hva er fonologisk bevissthet og hvordan utvikles det? Dersom det er ulike typer nivåer av fonologisk bevissthet, bør svarene dine ta hensyn til det.

1.3). What is phonological awareness and how is it acquired? If there are different types or levels of phonological awareness, adjust your answer to take that into account.

Oppgave 1.4

Lesing. (30-100 ord pr svar)

1.4.) Hvilke faktorer i førskolealder er tidlige prediktorer for leseutvikling (inkludert nøyaktighet, flyt og forståelse)?

1.4). What are the main pre-school predictors of early reading development (including word reading accuracy, fluency, and comprehension)?

Oppgave 1.5

Lesing. (30-100 ord pr svar)

1.5). Hva er «sight words» og hvordan læres disse?

1.5). What are sight words and how are they acquired?

Oppgave 1.6

Lesing. (30-100 ord pr svar)

1.6). Hva er leseflyt og hva innebærer det mer enn evnen til nøyaktig å avkode grafemer til fonemer.

1.6). What is reading fluency and what does it involve beyond the ability to accurately decode graphemes to phonemes?

Oppgave 1.7

Lesing. (30-100 ord pr svar)

1.7). Hva er leksikalsk kvalitet og hvordan utvikles det? Hvorfor er det viktig for leseforståelse?

1.7). What is lexical quality, how is it acquired, and why is it important for reading comprehension?

Oppgave 1.8

Lesing. (30-100 ord pr svar)

1.8). Forklar hva som bestemmer hvor godt en middels til avansert leser vil forstå en skriftlig tekst. Beskriv personlige egenskaper som for eksempel, evner og ferdigheter som bidrar til forståelse.

1.8). Explain what determines how well an intermediate-to-advanced reader will understand written passages. Mention person-specific factors such as, for example, abilities and skills, which contribute to comprehension.

Oppgave 1.9

Lesing. (30-100 ord pr svar)

1.9). Beskriv hvordan øyet beveger seg når en god leser leser en tekst og hvordan dette støtter forståelse av den skriftlige informasjonen.

1.9). Describe how the eyes move when a skilled reader reads and how this supports the reception of information about the printed words.

Oppgave 1.10

Lesing. (30-100 ord pr svar)

1.10). Beskriv Ehri's faser i lesing. Bruk en til to setninger for å forklare det viktigste i hver fase.

1.10). Describe Ehri's phases of learning to read, using one or two sentences to explain the most important aspect(s) of each one.

Oppgave 1.11

Lesing. (30-100 ord pr svar)

1.11). Dersom vi administrerer en leseforståelsestest på 6. trinn for en jente med dysleksi (ingen andre generelle eller spesifikke vansker), hvilke oppgaver vil man forvente at jenta presterer godt på og på hvilke oppgaver kan man forvente et dårlig resultat? (svaret bør være på et generelt nivå og ikke knyttet til et spesielt kartleggingsverktøy).

1.11). If we administer a comprehensive assessment battery to a 6th-grade Norwegian girl with dyslexia (not any other specific or general difficulty), what kinds of tasks would we expect her to perform well on and what kinds of tasks would we expect her to perform poorly on? (Answer about kinds of tasks in general, not with respect to specific assessment tests that actually exist in Norwegian)

Oppgave 1.12

Lesing. (30-100 ord pr svar)

1.12). Hvilke faktorer bør tas i betraktning for å kunne stille en dysleksidiagnose?

1.12) What kinds of factors must be taken into account in order to decide if someone should be diagnosed with dyslexia?

Oppgave 2.1

Matematikk (80-120 ord pr svar)

2.1). En av systemene for å forstå mengde er «approximate number sense» (ANS). Definer prinsippene og de viktigste utviklingsfaser.

2.1). One of the systems for tracking quantity is approximate number sense (ANS). Define the concept and its main developmental phases.

Oppgave 2.2

Matematikk (80-120 ord pr svar)

2.2) Beskriv de 4 prinsippene for telling av Gelman og Gallistel som ligger til grunn for å forstå telleferdigheter.

2.2) Describe the five counting principles by Gelman and Gallistel that have to be understood before a child has full understanding of counting.

Oppgave 2.3

Matematikk (80-120 ord pr svar)

2.3). Det hevdes at aritmetiske problemer er lagret i «an associative network» (eks; Siegler`s Network Interference Model). Forklar hva som menes med dette og hvordan feil svar ved aritmetiske fakta kan tolkes i henhold til denne modellen.

2.3). It is suggested that arithmetic problems are stored in “an associate network” (e.g., Siegler`s Network Interference Model). Explain what this means and how incorrect answers for arithmetic facts are interpreted according to the model.

Oppgave 2.4

Matematikk (80-120 ord pr svar)

2.4). Beskriv hvordan barn med utviklingsmessig dyskalkuli sine aritmetiske ferdigheter skiller seg fra barn med typiske ferdigheter.

2.4). Describe how arithmetic skills of children having developmental dyscalculia differ from typically performing children.

Oppgave 2.5

Matematikk (80-120 ord pr svar)

2.5). Beskriv hva som ligger i begrepet matematikkangst og forklar hvilke konsekvenser det kan få for matematisk læring.

2.5). Define mathematics anxiety and explain its consequences for mathematics learning.

Oppgave 2.6

Matematikk (80-120 ord pr svar)

2.6) Hvordan kan en svakhet i visuo-spatiale arbeidsminne påvirke matematiske ferdigheter?

2.6) How a deficit in visuo-spatial working memory may affect mathematics performance?

Oppgave 2.7

Matematikk (80-120 ord pr svar)

2.7) Beskriv hvordan barn med utviklingsmessige språkvansker (DLD) presterer innenfor ulike matematiske områder, sammenlignet med barn uten slike vansker.

2.7). Describe how children with developmental language disorder perform in different mathematics skills compared to their age peers without such disorder.

Oppgave 2.8

Matematikk (80-120 ord pr svar)

2.8) Forklar hvorfor barn som har dysleksi ofte også har matematiske lærevansker, spesielt relatert til retrieval av aritmetiske fakta.

2.8). Explain why children having dyslexia may often have also mathematical learning difficulties, especially related to arithmetic fact retrieval.

Oppgave 3.1

Språk (50-150 ord pr svar)

3.1). Gi en enkel fremstilling (grovinndeling) av milepæler i barns språkutvikling fra fødsel og til 5 års alderen

Oppgave 3.2

Språk (50-150 ord pr svar)

3.2). Hva handler morfologi om? Gi eksempel på morfologiske prosesser.

Oppgave 3.3

Språk (50-150 ord pr svar)

3.3). Hva er et leksem? Gi to eksempler

Oppgave 3.4

Språk (50-150 ord pr svar)

3.4) Hvilket grammatisk begrep bruker vi på setningens byggeklosser? Gi eksempel

Oppgave 3.5

Språk (50-150 ord pr svar)

3.5). Hvilke kriterier ligger til grunn for utviklingsmessig språkvansker (DLD- developmental language disorder) og hvorfor ble terminologien endret fra Spesifikke språkvansker (SLI- specific language impairment) til USV (DLD)

Oppgave 3.6

Språk (50-150 ord pr svar)

3.6). Gi eksempel på symptomer eller vanskeområder ved språkvansker

Oppgave 4.1

Psykososiale (maks 150 ord pr svar)

4.1). Beskriv kort hva som menes med individuell positiv lærings- og atferdsstøtte (omtales også som selektert og indikerte tiltak) ut fra tiltakspyramiden i skolen

Oppgave 4.2

Psykososiale (maks 150 ord pr svar)

4.2). Beskriv kort hva som menes med universell positiv lærings- og atferdsstøtte (omtales også som universelle tiltak) ut fra tiltakspyramiden i skolen

Oppgave 4.3

Psykososiale (maks 150 ord pr svar)

4.3) Hva er forventning om mestring (Self-efficacy) og kollektiv forventning om mestring (Collective efficacy)

Oppgave 4.4

Psykososiale (maks 150 ord pr svar)

4.4). Beskriv kort de viktigste kildene til en elevs forventning om mestring